

"I'LL NEVER GO BACK NOW!"

Pádraig Standún

Tá fiche bliain de mo shaol caite agamsa i nGaeltacht Chonamara agus Árainn, agus tá súil agam cibé saol atá i ndán dom a chaith-ea mh inti freisin. Cé go mbíonn ar shagairt dul san áit a gcuirtear iad, tuigeann formhór na n-easpag anois nach maith do shagart ná don phobal duine a bheith san áit nach dtaitníonn leis. Tá an rogha tugtha domsa ag m'Ardeaspag an Ghaeltacht a fhágáil, má thograim. Ach tá a fhios ag an Dr Seosamh Ó Caiside gurb í an Ghaeltacht mo rogha. Tuige?

Ceist mhaith. Ceist nach bhfuil mé in ann í a fhreagairt go héasca. Bain-eann sé le spiorad a bhraithim sna daoine. Baineann sé le hÉireannachas, cé nach ndéarfainn ag an am céanna gur lú mar Éireannaigh mo mhuintir i Maigh Eo nach bhfuil aon Ghaeilge acu, nó gur lú mar Éireannaigh iad Aondachtóirí an Tuaiscirt. Ach is sa Ghaeltacht a fhaighim an tÉireannach is mian liomsa mé féin a bheith. Baineann sé seo, feictear dom, leis an spiorad dochloíte nár mharaigh drochthalamh, bochtanas, cóilín-teacht, Béarla, imirce, piúratánachas, polaitíocht na bpáirtithe, turasóireacht an Chomhphobail Eorpaigh. Mhair, mair-eann agus mairfidh an Ghaeltacht tríd seo ar fad, ach misneach a choinneáil.

Ceapann lucht an drochmhisnigh go bhfuil an Ghaeltacht caillte agus go bhfuilimid ar a tórramh cheana. Ach má bhreathnaíonn siad sách gar do na liopaí, feicfidh siad go bhfuil beatha sa seanchorp fós. Shiúil mise roinnt mhaith den Ghaeltacht i rith na mblianta atá caite, mar go raibh am saor agam le scríbhneoireacht go lán-aimseartha. Má tá sí ar a dé deiridh, caithim a rá gur súpláilte an corp é. Lean mé dráma a scríobh mé féin, mar shampla, 'BIDÍN', léirithe ag muintir Inis Meáin sna trí oileán seo, agus faoi dhó ar an gCeathrú Rua, mar nach raibh an halla sách mór don lucht féachana. Chonaic mé muintir Chorr na Mona á chur i láthair sa mbaile, sa Cheathrú Rua agus i dTaibhdhearc na Gaillimhe, aisteoirí Rath Chairn ina nIonad Pobail féin agus i gKilburn faoi dhó. Cinnte, ní dhéarfadh duine ar oíche ar bith acu sin go bhfuil deireadh le Gaeilge ná le Gaeltacht. Agus níl ansin ach samplaí de dhráma amháin.

Nuair a bhreathnaítear ar an obair

mhall ach éifeachtach atá ar siúl ag oiread coistí pobail agus comhar-chumainn, coistí deonacha ar mhaithe le sean agus míchumasach, spóirt agus caitheamh aimsire, feiceann duine an bheocht atá sna pobail áitiúla, in ainneoin imirce is eile. Ní shin le rá nach bhfuil fadhbanna agus fadhbanna

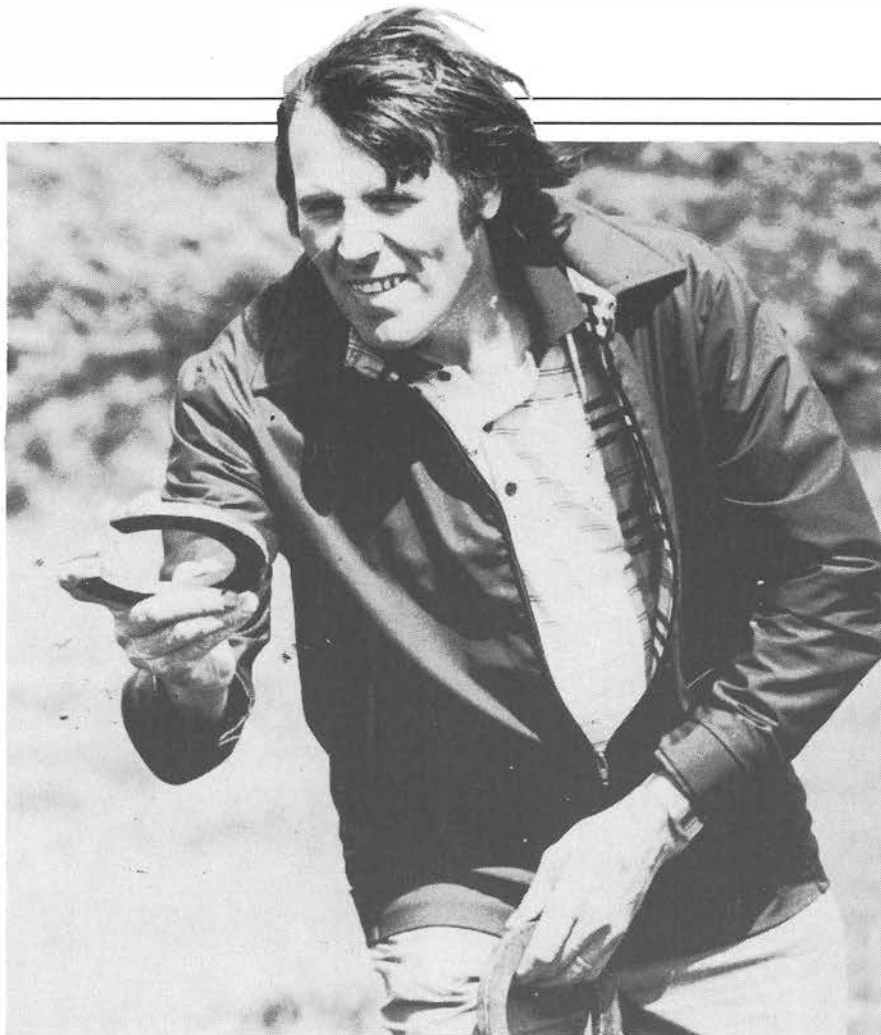
móra ann, ach faigheann na fadhbanna i bhfad níos mó poiblíochta ná na rudaí dearfacha atá á dhéanamh ag na daoine iad féin. Mar gur strainséar mise sa Ghaeltacht, b'fhéidir go bhfeic-im na rudaí seo ar bhealach difriúil ón té a rugadh is a tógadh sa cheantar, ach níl dabht ar bith agamsa ach go bhfuil dul chun cinn an-mhór go deo tarlaithe sa Ghaeltacht ó tháinig mise

isteach inti i 1971. Tá muintir na háite ag cur ord agus eagair ar a ngnéithe féin. Tá an lá gur isteach a tháinig na múinteoirí scoile uile beagnach, imithe. Tá muintir na Gaeltachta ina ndochtúirí, ina dtréadlianna, ina bpotaicéirí, ina n-ealaíontóirí, ina bhfoilsitheoirí, ina scannánóirí, ina n-iriseoirí. Tá oiread ríomhairí is atá speal is sleán in n-úsáid. Ní hé gur cheart níos mó ómóis a thabhairt don nua ná don sean, ach táthar in ann maireachtáil go compórdach le taobh a chéile.

'... Tá muintir na Gaeltachta ina ndochtúirí, ina dtréadlianna, ina bpotaicéirí, ina n-ealaíontóirí, ina bhfoilsitheoirí, ina scannánóirí, ina n-iriseoirí ...'

An rud is mó ar fad a thaitníonn liom faoin taobh tíre seo ná go bhfuil daoine leathan-aigeantach den chuid is mó. Ní hé go n-aontaíonn siad le haon rud nó le gach rud a déarfadh nó a dhéanfadh duine, ach tugann siad cead a chinn do dhuine níos mó ná in áiteacha eile sa tír seo. Céard d'fhéadfainn a rá ach seanráitis na nÉireannach thall i Sasana - *"I'll never go back now."*

• Micheál Ó Gríofa ag caitheamh cruithes ag Féile an Dóilín 1982 (Tadhg Keady)

An Ghleoiteog

BIALANN
Ros a'Mhíl & 091-72237

Stéigeanna • Bia Mara • Sailéidí
À la Carte • Fíon

Bia den Scoth - Oscailte 7 lá

ADHMAD TEO.

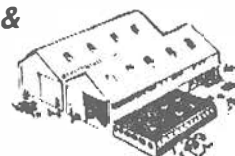
Casla, Conamara Teil: 091-72290

Dóirse & Dóirse
Frithsheasmhacha Tine
Fuinneoga & Gloine
Aonaid Cistin

ACM ROOFING

Carna, Conamara Fón: 095-32251 Facs: 095-32341

Saineolaithe Proifisiúnta &
Conraitheoirí na nDíon
Saineolaithe ar
Fráma Cruach Foirgnimh

Tá ACM i mbun oibre le os cionn 20 bliain. Tá jabanna móra á ndéanamh againn ar fud na tíre. I measc na háiteanna ar oibrigh muid le dhá bhliain anuas tá Loch Garman, An Tulach Mór, Baile Átha Cliath, Muigh Eo agus Gaillimh. Bheadh áthas ar Shéamas Breathnach praghas a thabhairt ar obair.

An Braon Anuas? ... Glaoigh Orainn
Áras gan ceann? ... Glaoigh Orainn
Fráma Cruach Foirgnimh? ... Glaoigh Orainn

Go n-éirí go geal leis an bPléanáca!